

הלכות יום טוב סימן תצח

בהמה במקולין (פריש, מקים ששם שוחטים הבהמות), אם ירוע (כא) שְׁלֹטוֹת חוץ לתחום (כב) אַסּוּרוֹת, **ואם (ג) ספק, מתרות אפילו באו לצרף ישׂראל**, (כג) שְׁהַמְקַצָּה הוֹלְכִים בְּסַפְקוֹ לְהַקְלִי. **ואם הביאום (כד) לצרף האיגוריהודי, או אפילו סתם בעיר שרבה אינם יהודים, מותר, שכל המביא לצרף הרב מביא: ד (כה) בהמות הידועות ללון חוץ לתחום ונמצאו בעיר (כו) ביום (ז) שני, אני אומר שמה מבערב הכניסן וחוץ לחומה לנו ומתרות, וכלי־שפן (כז) השחוטות בבקר, שחזקה מבערב הכניסן לתוך התחום: ה [ז] העגל שנולד ביום־טוב, מותר לשחטו אם האם (כה) עומדת (ד) לאכילה, (כט) והוא (ט) דקים לה פגנה שפלו לו (ל) תדשיו. הגה (לא) ובעיני גספן (ו) שהערים על־גבי קרקע (טור והראש), (לב) דחישין שמה יראה בו ריעותא באיברים הפנימיים ונמצא שחט ביום־טוב שלא לצרף, כף נראה לי מדברי הראש״ש והטור. ואם היו שבת ויום־טוב סמוכים זה לזה, (לג) נולד בנה מותר בזה: ו בהמה מסכנת**

ד יש קצת הרשעה
ח פירוש ביצה ר
ט הראש שם י טור
כט ככל הקטור
זאבי הראש
כ משנה ביצה כח
קטנה קטא

באר היטב

שערי תשובה

[*] עגל שנולד כו'. עין בהפריש אצלשאר סימן קה ובשורת פתורי סוף ס"ש על (ב) ספק, עין סימן תקטו סעיף ז, וצ"ע: (ג) שני. הש"י קחב שט"ס הוא וצ"ל אפילו בייט ראשון, ע"ש, וכ"כ הש"ך, אבל המ"א קחב דהש"ע פוסק שהיה דחולשין שמה חוץ לחומה לנו לחמרא אכמ"ש סימן תקטו ס"ו, אי"כ ס"ל בייט ראשון אסור אבל בייט ב' מותר, ע"ש: (ד) לאכילה. דמוכן אגב אטו, דאי בעי טיה שוחטין ואוקלה עם המלד, ובאפילו אם האם טרפה, דמוכן לכלבים הרי מוכן לצדס, מ"א, וקטנא, וקטב המ"א: ומוכן הנה סתם טרפות אין עומדות לכלבים אי"כ ולד טרפה אסור, וצ"ע, ע"ש: (ז) דקים, והאידנא אין אני בקיאים בזה, כמ"ש בייט סימן יג סס"ז: (י) שהפריש, וט"ז סק דאי"ע להפריש:

משנה ברורה
לומר, דאז מותר אפילו למאי דקסא לעיל בסימן תצח סעיף ד דמקצת אסור ביום־טוב, ומשעם דבין שאמו מוכנת לאכילה הרי הוא מוכן אגב אמו, שאם היה רוצה היה שוחט האם קדם שנולד העגל ואוכל שניהם ביום־טוב. ונאפלו (כ) אם דרע שהאם היא טרפה, מפל מקום אינה מקצת ביום־טוב, שהרי היא (כ) מוכנת פטר לכלבים²⁶, אכ"כ גם העגל ממילא אינו מקצת²⁷. ולפי מנהג קריתתינו שאין אוסרין מקצת ביום־טוב אלא גולד (כמו שפסק הרמ"א שם בהג"ה), יש להחיר עגל שנולד ביום־טוב אפילו אם אמו עומדת לגולד ולדות, (כט) ואין לאכורו משום גולד פיון שדלקה לא עשיתה שני בגופו כלל, שהרי אף קדם לרתו היה ראוי לאכילה²⁸ פטו אחר שגולד: (כט) והוא דקים לן וכו'. והאידנא אין אני בקיאים בזה, כדאיתא ביונה־דעה סימן יג סוף סעיף ג, וצ"לפן אין שוחטין עגל שנולד ביום־טוב או בשבת ערב־יום־טוב קדם יום שמיני שמה נפל הוא, והיא דצריך להמתין שבועה ימים נכונן לדין שאין אני בקיאים²⁹, אם כלו תדשיו ונמל יום שמיני ביום־טוב ראשון, יש לומר דאסור³⁰, דאתקצאי בין השמשות³¹, והוא הדין לשחט יום שמיני ביום־טוב שני [פריימגיים במשבוין]: אבל בספר ישועות־יעקב (כט) מותר בזה, כיון הרב הולדות ולד מעליא ילקו וכו'א יגיע לכלל המד, לא חשיב מקצת: (ל) תדשיו. כן תשעה תדשים לגפה בהמשה לדקה: (לא) ובעיני גספן שהפריש וכו'. דעל־ידיהוה יצא מתשש שמה נתרסקו איבריו ביציאתו מן הרחם שהוא מקום צד: (לב) דחישין וכו'. רוצה לומר, אף־על־פי שאם נולד כחל, היכי דידעין שפלו לו תדשיו מפר לשחטו ביום־טוב ואין חולשין שמה נתרסקו איבריו ואין צריך בדיקה באיבריו הפנימיים, מפל מקום ביום־טוב תדשין (ל) שמה בלא מתבנן יראה (לג) תשש טרפות באיבריו הפנימיים ונמצא ששחט ביום־טוב שלא לצרף. ונתת הנשיל ט"ז דאין צריך להפריש ואין לחש לכל הגי תששות, אף לדין אין נפקא־מנה בכל זה, דאין אני בקיאים בכלו תדשיו, ובג"ל: (לג) נולד בנה

שער הציון

(יט) מן הוא בעבודת־הקדש: (כ) מן הוא המכא בעבודת־הקדש, ולשנא דלגותי הביא לאינו מהם לדמק דמתי לעגן מצה דפדבריות תפיל, ובאמת לא שך כלל בעכ"ם אם לנה כפית או פשנה פיון שאין הכנה לעפ"ים: (כא) מן־אברהם, ורוצה לומר גם לצרף ישׂראל, וכדלמפן בסימן תקטו סעיף ו בהג"ה דאין מקצת על טענה אסור, עין שם: (כב) פרי טיש ותגרא ושי"א: (כג) פרי טיש ותגרא ושי"א, וחרץ מן־אברהם לא יתא להו, עין בבאר הגרא והתמדר־משה: (כד) ש"ך וצ"ז ופרי תיש ותגרא ושי"א, וכדנבאר בקורא בעבודת־הקדש, וכן הביא במאמר־מדכי בשם ארזות־חיים גופא שטעמנו העמיק הבית־וסף: (כה) ואי־על־כך דבסימן תצח השיג על המחבר, מפל מקום בענינו סוף עצמו על זה, כן קחב במחזיק־השקל סימן תקטו: (כו) גמרא, ועין במגן־אברהם שפספסן בזה בזמננו, ואלהי רבה קעוד דאין לחלק בזה, וכן משמע מטגרי"ו וכן פסק בהשובת קליבת־קש סימן טו: (כז) ודוקא בנדאי טרפה, אבל בספק טרפה ונלך ביום־טוב: יש לומר דהיי גולד ומקצת²⁶, דבין השמשות לא הוי קאי לכלבים ולא לצדס מספק־טרפה עד שילך נפמי: (כח) כמרחו השני של המנן־אברהם בשם רש"י, דהוין הראשון דחיהו האחרונים, עין בגולד מוכנה וחדושי בני עקיבא איני ובמחזיק־השקל: (כט) וכן הקים פתשבת משיבת־נשיל ובצל"ח: (ל) פריימגיים, וקחב דהוא מקרא בעלמא: (לא) תהו פנת הרמ"א מה שכתב 'שמה יראה בו ריעותא', דאלו שני בעלמא אם ימצא באיבריו הפנימיים אין להטריף משום זה [מסקנת המ"א]:

הלכות יום טוב סימן תצח

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק לב]

שעל ידי דיונה ראיה אחרת לגדל אפרוחים.

30) ובמשניב לקמן (סי' תקי"ג ס"ק לה) כתב טעם נוסף, שביצה בלדתה משתבח טעמה והמניא שם (ס"ק יד) הביא את ב' הטעמים.

[משניב ס"ק לד]

אחר שפצא נפשה"י (31) וכו', ובמקום הפסד (32) לא העמידו חכמים דברייהם (33).

31) ומסוכנת שאם מעמידים אותה על רגליה אינה מסוגלת לעמוד, כתב בשו"ת שאגת אריה (סי' סד) שאסור לשוחטה ביום טוב, שהרי כתב השו"ע (יו"ד סי' יז ס"א) שמסוכנת כזו אינה מותרת באכילה אלא אם כן פירכסה לאחר שחיטתה, ואם כן יש לחוש שמא זו לא תפרכס לאחר שחיטתה ותהיה אסורה באכילה, ונמצא ששחט שלא לצורך אוכל נפש. ולכן צריך לימור שדברי השו"ע כאן [שמקורם בדברי הגמרא] עסקים במסוכנת שחולה ביותר ונטה למות [אך עדיין עומדת על רגליה], שאינה צריכה בדיקה לאחר שחיטתה. מאידך, דעת הפני יהושע (ביצה לד, א ד"ה בגמרא הנ"ל), החתם סופר (שם ד"ה מהו) והעונג יום טוב (סוף סי' מו) שדברי הגמרא והשו"ע אמורים גם במסוכנת שאינה עומדת על רגליה, ויישבו את הקושיה הנ"ל באופנים שונים.

32) ולעשות מלאכה שאינה צורך היום, במקום הפסד לא גדול, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פי"ג הע' נח) שאסור, שלא התירו חכמים לשחוט את המסוכנת אף על פי שאינו צריך לבשרה אלא משום שאם תמות יהיה הפסד גדול. ולכן דעתו שאסור להעמיד מים על להבה כדי שכשירחצו יגלשו ויכבו את הלהבה, שכיון שאין בהמשך בעירת הלהבה הפסד גדול, אסור לעשות מלאכה למניעת ההפסד [ורק אם יהיה זקוק למים המים לצורך היום יכול להרחיחם באופן זה, אך לא יתכן כן בדרך קבע].

33) ומה שאין מותרת לכתחילה שחיטת המסוכנת גם כשאין שהות ביום לאכול ממנה כוונת, מחמת הדין שכתב לקמן (סי' תקי"ח ס"ק א) שמתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה נמי שלא לצורך [ואף שפסק הרמ"א לקמן (שם ס"א) ראה ביה"ל שם ד"ה מתוך, שנראה שזו גם דעת השו"ע] שאין אומרים 'מתוך' אלא כשיש לו ברבר קצת צורך היום. מ"מ נאמר שהצורך שלו הוא למנוע מעצמו הפסד, וכדעת הפוסקים שהביא המשניב לקמן (שם ס"ק ו) שמותר להוציא מפתח ביום טוב כדי לטלף חשש הפסד שעלול להיגרם לו על ידי גניבה, וכן הקשה הפמ"ג (פתיחה ליום טוב פ"א אות ח). ביאר הגרש"ז אויערבך (שש"כ פי"ט הע' יז) שאף ששחיטת המסוכנת מונעת ממנו הפסד, מ"מ עיקר תכליתה הוא לצורך יום המחר. שיוכל אז למכור או לאכול את הבשר, ולכן יש לאוסרה כשאין יכול לאכול היום כוונת מהבשר, מה שאין כן בהוצאת המפתח, שכל תכלית ההוצאה היא רק לצורך היום למנוע ממנו את ההפסד. והוסיף, שלהביא אוכל לבהמתו דרך רשות הרבים כדי שלא תחלה אי תמות, יהיה מותר, שזה דומה להוצאת המפתח, כיון שתכלית המלאכה היא לצורך היום שלא תפסד בהמתו [והאמרי בינה (ד"ה יום טוב סי' א) תירץ כעין תירוץ זה, והדעת תורה (סי' תקי"ח ס"ק א) תירץ באופן אחר].

[שעה"צ ס"ק לה]

זהו בקלל השקפה (34).

34) ולענין מי שרצה לבשל ביום טוב לצורך הלילה ואומר שיטעם ביום טוב מהתבשיל כדי להתיר לו את בישולו, כתב לקמן (סי' תק"ג ס"ק ז ו"ב) שאם עושה כן לאחר שטעם את סעודת היום הרי זו הערמה הניכרת ולכל הדעות אסורה היא, ואם עושה כן קודם סעודת היום נחלקו הפוסקים, והעולם נהגו להקל.

[משניב ס"ק לה]

ד"ה ככזית (35), משום דאי אפשר לכזית פשר בלא שחיטה (36).

35) ואף אם יש שהות ביום לאכול רק פחות מכזית, דעת הגר"י אנגל (גליוני הש"ס ביצה כה, א) שצריך להיות מותר לשחוט את המסוכנת, שהרי ההיתר לעשות מלאכות לצורך אוכל נפש ביום טוב הוא [לדעתו] אף לצורך אכילת פחות מכזית [ונשאר בצ"ע על לשון המשנה, שהיא המקור לדברי השו"ע, שהזכירה כזית]. וכן דעת המלא הרועים (ערך 'הואיל') והאמרי בינה (ד"ה יום טוב סי' ז), וכתבו שלשון 'כזית' במשנה הוא לאו דוקא, מאידך, דעת הגר"מ אריק (טל תורה ביצה שם) שאכן מותר לעשות מלאכה לצורך אוכל נפש גם כשצריך רק פחות מכזית, ורק לענין שחיטת המסוכנת שנעשית בדרך הערמה, לא התירו חכמים כשיכול לאכול רק פחות מכזית, משום שאכילה זו אינה חשובה כלל ונראה יותר כהערמה. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (מנחת שלמה שם) והגר"ש אלישיב (הערות ביצה כה, א עמ' רפ).

מאידך, דעת האדר"ת (זכור לדור מערכת כזית אות ח), וכן כתב בשו"ת אבני נור (ארי"ח סי' ת"ג אות ב) שלעולם לא הותרה מלאכת אוכל נפש ביום טוב אלא אם כן צריך לכזית. והאבני נור הוסיף, שאף צריך שהכוונת יהיה לצורך איש אחד [ודעת הגר"ש אלישיב (הערות ביצה שם) שזו סברא תמונה מאד].

וכשיש שהות ביום לאכול ממנה אך רק באופן של אכילה גסה, דעת הגר"ש אלישיב (הערות ביצה שם עמ' רפד) שאסור לשחטה, שלא התירו אלא כשיש שהות ביום לאכול ממנה כדרך אכילה.

36) אך לעשות מלאכה בדבר שהוא גוף אחד אך ניתן לחלקו, כשאין יכול להשתמש ביום טוב בכל חלקיו [כגון שאופה פת שחלקה שייכת לנכרי], כתב בשעה"צ לקמן (סי' תק"ו ס"ק טו) שמכאן מוכח שאסור, שרק לגבי שחיטה התירו כיון שאין אפשר לכזית בשר בלא שחיטה, אך בדבר שיכול לחלקו לא התירו.

ולהוציא מים המים ממתקן השמלי לצורך אוכל נפש, כשעל ידי ההוצאה נכנסים מים חדשים ומתבשלים, דעת הגרש"ז אויערבך (שש"כ פי"ב הע' כב) שמותר אפילו סמוך לצאת החג אף שלא יוכל להשתמש במים החדשים, שכיון שאין אפשר להוציא את החמים ללא הכנסת הקרים, הכל נחשב כצורך אוכל נפש. וראה מה שכתבנו לקמן (סי' תק"ג ס"ק טו).

[משניב ס"ק לו]

אף לא שחמירו לכתחילה לכתחילה (37).

37) ואף על פי שכתב הרמ"א (יו"ד סי' לט ס"ב) שאם נאבדה הריאה קודם שברקה, אסורה בהמה באכילה, ביאר הש"ך שם (ס"ק ח) שאין כוונת הרמ"א שתקנת חכמים היתה שיש לחוש לסיכנות בריאה ולאסור כל בהמה שלא נברקה, אלא כוונת הרמ"א היא שכדי שאנשים לא יזלזלו בתקנת החכמים שחייבו לבדוק את הריאות, הוסיפו חכמים ואסרו את הבהמה למי שלא יקיים חובה זו [וממילא לענין המסוכנת שהקלו חכמים שאין צורך לכתחילה לברקה, ודאי שאינה אסורה בדיעבד כשלא ברקה].

[שעה"צ ס"ק לו]

כלא קמא לן פרפי יוסי דער צאת הכוכבים ימקא הוא (38).

38) כן הכריע בביה"ל לעיל (סי' תנו ס"ג ד"ה נאכל), וראה בביה"ל לעיל (סי' רט"א ס"ב ד"ה ושעור הזמן) ובמה שכתבנו שם.

[משניב ס"ק לט]

שאז פטל העור לגבי האבר (39).

39) ואף כשלא נשאר אבר אלא רק מקצת בשר, כתב לקמן (סי' תצ"ט ס"ק ו) שאם יש על העור כזית בשר מותר לטלטלו משום הבשר.

הלכות יום טוב סימן תצח

קח

באר הגולה

ל ונסב התיידין
אפלו לא גמר בלבו
לאכל כדון דקאטא לן
כפא וזאת לה
הואיל וכו', הדין
והואיל וכו', הדין
שפירא א טהלות לם
זב מ תרין שם
בטס ורשקא ג שם במשנה

שנרא שמה תמות, והוא אכל קבר ואין צריך לה, אסור לשחטה אלא-אם-כן יש לשהות ביום (לד) *כדי (ו) לאכל ממנה (לה) בנית צלי מבעוד יום (לו) (ואפלו אין שהות לנפחה ולבדקה (לז) תחלה) (טו). וקניש שהות ביום ושחטה, (לח) אינו נוטל עורה אלא-אם-כן שגד ממונו (לט) אבר אחד ומביאו עמו: הבה (מ) *והשן אומרים (ס) דאין להפשיטה (מא) קלל אלא-אם-כן שחטה לצורך יום-טוב, וכן ראוי (מב) להורות (הגהות אלטסי פרק אין עדין): ז (מג) *אם *שחט בהמה (ט) בשדה, לא יביאנה כמות או כמותה כדרך שעושה

באר היטב

מ"א, ע"ש. ונהגין שאין שוחטין שום דבר אחר עבודת יום ראשון לצורך יום שני ע"י חזר אכילה דבר מוקט, כהר"י: (ט) בשדה. פרוש, אפלו בהמה פריחה:

(ו) לאכל. אחר שמצא נפשה, כמ"ש ב"ר סימן כו, ואפלו אינו אוכל ממנה שרי, מ"מ, י"ש"ש, ובהמה בריאה אסור אא"כ יאכל ממנה באמת פנות, ט"ו, ע"ש: (ס) דאין. ולדידה בעוף אסור לקרט הנוצה, ע"י"ג,

באר הלכה

תור ובאר אפלו פאי לצורך ישראל: * כדי לאכל ממנה וכו'. אין במשנה בריחה ודחיה בריאה אין לשחטה אלא-אם-כן צריך לה ביום-טוב גיפא, והינו אפלו בעצרו רק לנחת, משום דאי אפשר לבנות בשר בלא שחיטה, ומחר ממילא גסרין להשטיט פל העור מן הבהמה משום דאי לא הכי טמנע ולא שחית וכן כותב הפרימגרים באשלא-אבריהם. ואין להקשות, הלא קימא לן דבעביל טמנע ולא שחית אין להחיר אסור דאורוקא, כמו שכתב הפוסק אברהם הגה"צ סעף" קטן יח, והפשיטה הלא מלאכה המורה היא, ולא קנה לנו להחיר כי אם הפשיט מקצת העור כדי לטל הפנות שמתחתיה ולא יותר, דכל שער הפשט והפשיט שהיה כדי לצפות קמיע מש עליה שם מלאכה בשבח וסבי עליה (דראיתא ברמב"ם פרק יא מהלכות שפת הלכה ה) יש לוטר, דביום-טוב אין כנה אסור דאורוקא משום הואיל ואי מקלעי לה אורחים הרבה שצריכים לאכל מה בנדאי כטר להשטיט בשביל פלם כדי להאכילם, השתא נמי ליכא אסור, ואין בנה רק אסור דרנן ומחר בשביל דאי לא הכי טמנע ולא שחית, ולפי זה אין מטר להשטיט פל העור רק בשיש שהות כדי להתביל לכל אחר פנות צלי על-כ"ל-פנים מבעוד יום, אבל אם ירצה לשחט סמוך לערב כדי לאכל ממנה בזה ואין שהות לצלות והתביל לאורחים הרבה, אין מטר להשטיט רק כדי ערכו להכשר שנוטל ממנה: * ויש אומרים דאין להפשיטה קלל, משמע מלשון זה לבאורה דאפלו הפשט קצת כדי לרקק הראה גסרין אינו רשאי, וכן משמע ממגן-אברהם סעף-קטן יח, עין שם, אכן ראהו דוח דוקא קשארין פנאי פנים לבלתי תראה לכן אין רשאי לפשט קלל, מה שאין כן כשיש פנאי ושוחט אותה שחושש שפא טמות עד שתישך, בודאי כגון יותר שיהיה הראה להכשיר הכשר בראי אי מקלעי לה אורחים, ואין להתחיר אלא אהפשיט דקלא בהמה, וכשום דלא התירו חכמים בזה משום השתא על-כ"ל פנים לית לה אורחים שישפך וכו'. והנה מדרבי סהגן אברהם שם סעף-קטן יג דהלך דין דאין צריך בדיקה משום דאסור להפשיטה, ומשמע לכאורה מזה דאפלו יש פנאי גסרין אין להפשיט ולבדק אחר שצריך דענה לאכל בשר, מפל פקום לצניות דעתי נראה כמו שכתבתי, ובפרט הכלאו הכי תרבה פוסקים חולקים על הגה"ה זו וכמו שכתבתי בשער-השני, ועל-פני על-כ"ל פנים פוראי אין להתחיר באופן זה: * שחט בהמה בשדה, לא יביאנה

משנה ברורה

מחר קנה. אף-על-פי שהוא יום-טוב ואין שבת מבינה ליום-טוב, (ג) לפי שאין לנהו זו שריבא הקנה, בתן שנהיה ראוי לאכילה קדם הלה כמי אחר הלה: ו (לד) כדי לאכל ממנה. אחר (לג) שחטא נפשה, כמו שקכת ביהר-הדעה סימן כו, ואף (לז) שאין בדעתו לאכל ממנה כלום, והטעם, דבאפן זה שיש שהות לאכל אין אסור מן התורה לשחטה ביום-טוב, דאלו היו מנדמני לה אורחים שלא אכלו עדין ורוצים עפה לאכל מבהמה זו, היתה השחיטה מותרת להם, אם כן שחיטה זו נקראת מלאכת אכיל-נפש, ועל-פני שלא נדמנו אורחים אין בשחיטה זו אסור מן התורה, אלא שהכמים אסורה כל שאין בה צורך יום-טוב, ובמקום הפסד⁵² לא העמידו חכמים דברייהם⁵³, מה שאין כן בהמה בריאה אין לשחטה אלא-אם-כן (לה) צריך לה ביום-טוב ופא: (לה) בנות צלי. שנהיה הקל בפשולין. ורי בכניתי⁵⁴, משום דאי אפשר לבנות בשר בלא שחיטה⁵⁵, ואם-כן הוי השחיטה פלה לצורך יום-טוב: (לו) ואפלו אין שהות וכו'. פירן דמן הדין מטר בלא בדיקת הראה אלא שהחמירו להתחלה לבדקה⁵⁶, והיא משום הפסד ממונו אין צריך להתחיר בזה: (לז) תחלה. ודעת (לו) כמה אחרונים, דבעינן שיהיה שהות כדי להפשיטה ולבדקה, ובספר השו"ע יעקב פתב, דדוקא בגדיים וטלאים ולא שכיח בהו סירבא לש להקל, אבל בהמה נטה בעינן שיהיה גסרין שהות כדי להפשיטה ולבדקה: (לה) אינו נוטל עורה. ורצה לומר, לטלטלו ולהפחית על מקומו אחר שהפשיט מן הבהמה, וכדלעיל בספן שח סעף כה. (לו) ואף-על-גב דלקמן בספן הגט שריעין לטלטל העור אחר ששחטו בהמה ביום-טוב? הנהם בהמה בריאה, ומשום דאי לא שריעין לה לא יחשט נאמי לאומריי משקמת יום-טוב, מה שאין כן הקא דמכרן לשחט שלא תמות: (לט) אבר אחד. שאו בטל העור לגבי האבר⁵⁷ ומחר לטלטלו עמו: (מ) ויש אומרים דאין וכו'. והוא שלא לצורך אכילה. (מ) ואף-על-גב דליכא בנה אסור דאורוקא, והואיל אי מנדמני לה אורחים שיהי צריכי' להכשר לאכל תנה בודאי מטר להשטיט [אבל זהו רק בשיש (מ) שהות ביום כדי להשטיט ולהאכילם], השתא נמי מטר, על-כ"ל-פנים מדרבנן מיהו אסור. ודעת המחבר, דכשם שהחירו בשחיטה משום הפסד ממונו כן החירו נמי בהפשיטה משום הפסד ממונו, שלא יסריח הפשור, ועין במגן-אברהם ואלוה רבה השארי אחרונים דהעקר מדרבי המחבר, (מ) ורק להתחלה יש לזהר. ואכן זהו דוקא באפן שיש לחש שאם ימהין עד הערב יתרחב הכשר, (מא) אבל בלא הכי בודאי אסור על-כ"ל פנים מדרבנן להשטיט. וכתב הפרימגרים, דכל זה בשיש שהות הרבה, אבל אם שחט סמוך לערב ואי אפשר לאכל כי אם בזה, אסור להשטיט העור מן התורה, והואיל דליתא בנה הסברא דאי מנדמני לה אורחים, אחר דאין שהות לאכל יותר: (מא) קלל. וכן השוחט (מב) עוף מפני שהוא מסכן ואין דעתו לאכל ביום-טוב, אסור לקרט הנוצה, אסור להורות. ואפשר דאם נפשיט על-ידי עופו, כגון כקור או כקנה, דבעלמא גסרין אין בנה אלא משום שבות, אין להחמיר בנה, אחר דהרבה מקיימים עם דעת הטמיר, וכו': ז (מג) אם

שער הציון

(ג) מה שאין כן בביצה דאם נולדה בשבת אסורה ביום-טוב משום תכה, והנהם על-ידי לנה נשמכתה, שעל-ידי זה (ראוה אחר-כך לבדל אפרוח⁵⁸) והראשון. עין במגן-אברהם שכתב עוד טעם משום תרין ומגיד-משנה, ולא שיהי בעניניו קנה ליום-טוב משום דשבת הכינה לצמיחה, דעל-ידי הלה ראוי לשחטה לחולה וחי על-ידי שהיטה גם לבריא באומצא, בראיתא בסומן שיהי סעף ב. ועין בהר"ש רבי אקבא אבר דהפאקא מפה שיש בין אלו השני טעמים: (ג) מן אברהם ושי"א: (לז) רבנו יחזקאל ושארי פוסקים: (לה) אבל אם אין צורך לה, רק שאוכל בנת ממנה כדי להחיר לו השחיטה, והוה בכלל הדקה ואסור⁵⁹ וא"ר ופרי"ח: (לו) רש"י וכו', (גם אליה רבה קעבר כן, וכן בספר קהלת-י"אקב [מבעל הסוסר משפחות-י"אקב] הסכים דאין להחיר לשחט באין שהות לבדקה, ונראה דאם יש שהות עד שקיעת חמה לאכל ממנה כוח צלי, יש לסמוך על דעת השולטן צורך להקל ויבדוק דבאמת הלא קומא לן מדרבי יושי דעד צאת הבוקרים יקמא הא⁶⁰) (אם לא בשנראה שני פוסקים, דאז גם לרבי יוסי פון-השמשות והוא), רק המתמירין להתחלה כפי יהודה דבין השמימות מתחיל תכה אחר שקיעתו, והינו אם עד שיראה שני פוסקים יש שהות להפשיט ולנחם ולדק לאכל ממנה בנית צלי, מטר לשחט, ויש כמה אחרונים שהעתיקו להקל דעת השולטן עיני, עין פ"בובש ושלחן-עצ"ש שיש ותיי"אדם: (לז) פוסקים: (לז) מן אברהם ושי"א: (לט) פשוט: (מ) הברי"ה: (מא) אחרונים: (מב) מן אברהם ושי"א:

